

INTERJÚ

A FIATALOK

“BULIKULTÚRÁJÁNAK”

ÁTALAKULÁSA

DALLOS LAURA

Bulizz határokkal! című eseményünkön két vendégünkkel, DJ Yaminával és D. Tóth Norbert rendőr törzszászlóssal kerestük a választ arra, milyen okok húzódnak meg a fiatalok felelőtlen szórakozása mögött és górcső alá vettük az éjszakai élet szereplőinek felelősségét is.

Korábban már foglalkoztunk több írásunkban is az éjszakai élet veszélyeivel, az ártalomcsökkentéssel, és a felelősségteljes szórakozással. Ebben a tanulmányban a vendégeink által kiemelt, fontosnak vélt témákról értekezünk, elsősorban a kábítószerekre helyezve a fókuszot. Természetesen az éjszakai élet és az alkoholfogyasztás kéz a kézben járnak, és tény, hogy számos egészségkárosító hatással rendelkeznek, valamint bűncselekmények kiváltó okai is lehetnek, azonban ezzel a témával a teljesség igénye nélkül, csak érintőlegesen foglalkozunk.

Yamina, hazánk egyik legelismertebb női DJ-je, aki nem csak a koncerteken van nagy hatással a közönségére, hanem a közösségi média felületein is aktívan segít és példát mutat százezres követőtáborának. Yamina talán az egyedüli éllovas abban, hogy a fiataloknak segítsen azzal, hogy értéket közvetít és példát nyújt számukra a közösségi médiafelületein. Nyílt őszinteséggel beszél pánikbetegségéről, életmódról, egészséges testképről és a szakmájában tabutémának számító alkohol- és drogproblémáról. Bár ő maga nem élt soha kábítószerrel, de a bulikban látottak alapján zászlajára tűzte, hogy kifejezi aggodalmát a felelőtlen szórakozás kapcsán, amikor is – ahogy ő fogalmaz – a fiatalok túltolják a határokat. Nem véletlen, hogy idén jelölték a Glamour „Women of the Year” díjra, amihez ezúton is gratulálunk!

Másik vendégünk, D. Tóth Norbert rendőr törzszászlós a III. kerületi rendőrkapitányságon rengeteg tapasztalatot szerzett ebben a témában, például nyaranta a kerületben megrendezésre kerülő Sziget fesztivál miatt, illetve a környék egyéb szórakozóhelyeinek folyamatos ellenőrzése és a közrend fenntartása végett. Norbert állami gondozásban nevelkedett, ami elmondása szerint hátrányt jelent más gyerekekhez képest, ezért társai könnyen belekeveredtek az alkohol és a kábítószer világába, hogy problémáikat enyhítsék. Őt azonban az a cél hajtotta előre, hogy szeretné az élettől kapott hátrányt ledolgozni és kitörni ebből a helyzetből, ezekből a “toxikus” társaságokból.

Az elmúlt évtized változásai:

Mindkét vendégünk már legalább közel egy évtizede tevékenykedik szakmájában, így van viszonyítási alapuk a tekintetben, hogy változtak-e valamit a bulizási szokások, a trendek, a hangulat a szórakozóhelyeken,

fesztiválok.

Megdöbbenő módon az elmúlt 2-3 évben azt tapasztalják az előadók, a dj-k, hogy **a klubélet kezd kihalni**, és teljesen más szerepet tölt már be az emberek életében, mint anno. Régebben ismerkedni, beszélgetni jártak a szórakozni vágyók a klubokba, ezért a zene is ehhez igazodott. Manapság ez már szinte teljesen eltűnt, a fiataloknak olyan magasan van az ingerküszöbük, és olyan állapotban érkeznek meg a helyszínre, hogy nincs idő felvezetésre, a dj-nek a felfokozott állapothoz igazodó zenével kell készülnie, ami egyre jobban hasonlít egy fesztiválra szánt előadásra. Természetesen számtalan különböző, műfajspecifikus klub létezik hazánkban is és világszerte, ezen bulikra és a bulizó közösségekre más és más szokások érvényesek.

Egy belgiumi kutatás¹ azt vizsgálta, hogy befolyásolják-e az illegális kábítószer- és alkoholfogyasztás gyakoriságát olyan tényezők, mint a zene műfaja vagy a szórakozóhelyre járás gyakorisága. 775 személy megkérdezésével arra az eredményre jutottak, hogy **a tánczene kedvelők 2,5-szer nagyobb valószínűséggel nyúlnak illegális kábítószerekhez, míg goa partikon közel 5-ször nagyobb valószínűséggel**. Emellett a rockzenét kedvelők körében ritkább drogfogyasztásról számoltak be. A klubok látogatása kapcsán pedig 2-szer nagyobb a kábítószerek használatának esélye. Az alkohol mellett a kannabisz, az MDMA és a kokain, ezektől kicsivel lemaradva pedig az amfetamin tartoznak a leggyakrabban fogyasztott szerek közé. Az MDMA jelenléte, melynek egyik közismert formája az ecstasy tableta, gyakoribb a táncos rendezvényeken, valamint a klubokban¹.

Mára sajnos a szabadidős drogfogyasztás egyre inkább normalizálódni látszik, így válva a kultúra részévé, köszönhetően globális trendeknek,

illetve többek között a médiának, és a manapság egyre gyakoribbá váló dekriminalizációs/legalizációs hullámoknak.

A 2021-es adatok alapján² **a marihuána- és hallucinogén használat a 19-30 év közötti fiatal felnőttek körében** jelentősen nőtt, sőt, **történelmi csúcst** ért el. Ebben az évben a marihuána fogyasztásról beszámoló fiatal felnőttek aránya elérte a 43%-ot. Viszonyításképp ez az arány 10 évvel korábban, 2011-ben még csak 29% volt. A hallucinogének tendenciája az elmúlt évtizedben nem mutatott különösebb kiugrást, ám 2020-ban drámai növekedés volt tapasztalható. 2021-ben a fiatal felnőttek 8%-a nyilatkozott hallucinogén fogyasztásról, tíz évvel korábban csupán 3%-uk. A résztvevők által fogyasztott hallucinogének közé tartozik az LSD, az MDMA, a meszkalin, a gomba és többek között a pszilocibin is.

Éjszakai élet és fesztiválok:

A nyári hónapok a szerhasználat tekintetében mindig kiemelkedő időszakot jelentenek. Az iskolai szünet adta szabadságérzet, a kevesebb felnőtt általi felügyelet, valamint a fesztiválok és bulik a többi évszakhoz mért növekedése együttesen vezethet illegális és nem illegális szerek kipróbálásához³.

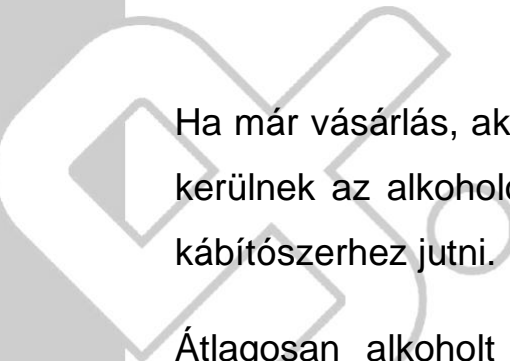
Az Egyesült Államokban végzett kutatások kimutatták⁴, hogy az LSD használat több mint egyharmada, a kannabisz-, kokain- és ecstasy-használat több mint egynegyede a nyári hónapokban kezdődik az országban. Az egyének a megnövekedett szabadidő és a kábítószer-használati hajlandóságot növelő társadalmi tevékenységek miatt hajlamosabbak lehetnek a szerhasználat megkezdésére. Az eredmények alapján arra a következtetésre jutottak a kutatást végzők, hogy mivel az év több hónapjában az említett szerek fogyasztása állandónak minősül,

de a nyáron némileg megnő, így a megelőzésnek fontos szerepe lehet a fogyasztás visszaszorításában.

Az éjszakai életben és a beltéri szórakozóhelyeken azonban egész évben várják a bulizni vágyókat, évszaktól függetlenül, így a kábítószer megjelenése és fogyasztása minden időszakban tetten érhető.

Egy svéd felmérés alapján⁵ a 18-34 évesek 59%-a használt tiltott kábítószer az éjszakai szórakozóhelyeken, ecstasyt, kokaint és amfetamint, míg kannabiszt leginkább otthon fogyasztottak. A kábítószerhasználat következményei leggyakrabban a mentális egészséghez kapcsolódtak, legyen szó alvász- vagy memóriaproblémákról és rossz hangulatról. Ezek mellett fizikai problémákat is észleltek a megkérdezettek, mint például fokozott szívdobogás, összeesés.

Általánosságban alkalmi fogyasztásról beszélhetünk az éjszakai élet vagy a fesztiválok kapcsán, tehát olyan egyszeri, vagy kizárólag "bulifogyasztókról", akik tiltott szerekkel szeretnék fokozni hangulatukat. Egy több napos fesztivál során például az alváshiány és a testi fáradtság legyőzésére szednek be kábítószereket, de hasonlóan az egy éjszakán át tartó buliknál is, a cél általában az élmények fokozása. Ez a kereslet pedig kínálatot generál, amit a dílerok ki is használnak. Az illegális szerek megvásárlásánál pedig nem feltételezhető, hogy a kábítószer eladó személy foglalkozik a vevő életkorával és aktuális fizikai vagy lelki állapotával, ugyanis az eladók célja minden esetben a profitszerzés. Ebből kifolyólag az **alkohol megvásárlása egy kiskorú személynek talán több akadályba ütközhet egy rendezvényen, mint az illegális kábítószerhez jutás.**

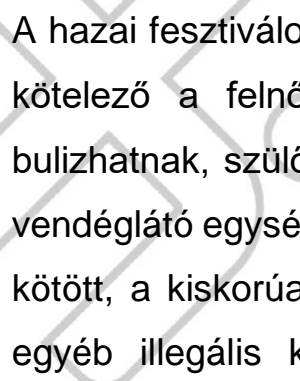
Ha már vásárlás, akkor érdemes azt is összehasonlítani, hogy mennyibe kerülnek az alkoholos italok a rendezvényeken, és mennyiért lehet ma kábítószerhez jutni.

Átlagosan alkoholt 1000-2000 forintért már lehet vásárolni boltban, gondoljunk csak sörre vagy borra, ugyanakkor természetesen az olcsó ár nem mindig jelent magas minőséget. Fesztiválokön az alkoholok sokszorosára drágulnak, így a helyszíni fogyasztás nem kifizetődő egy fiatal számára. Hasonló a helyzet koncerteken és az éjszakai életben is. Ezzel magyarázható, hogy Norbert és Yamina is arról számoltak be, hogy a fiatalok már a fesztiválra érkezés előtt olyan felfokozott állapotban vannak, ami nem csak a boldogságnak és izgalomnak tudható be. Mivel a fesztiválok területén nem túl pénztárca barát az alkoholfogyasztás, ezért erről már a bejutás előtt gondoskodnak.

Míg az alkohol ára több tényezőtől is függhet, addig a kábítószer piaci ára nagyjából egységesnek mondható. 2017-es adatok alapján⁶ legolcsóbban kábítószerhez, konkrétan a herbálhoz már körülbelül 1200 forintért hozzá lehet jutni. LSD-t, amfetamint vagy metamfetamint 2-3 ezer forintos piaci áron számolják. Természetesen ezzel nem a feketepiacnak szeretnék reklámot csinálni, sokkal inkább felhívni arra a figyelmet, hogy ma már **a kábítószer fogyasztás nem pénz kérdése**. Egy tizenéves gyereknek manapság pár ezer forint biztos van a zsebében, és ez az összeg nem is tűnik jelentősnek. Az, hogy ebből mit vesz, az ő döntése.

Korosztályok és büntethetőség:

„A 14-16 évesek járnak bulizni. Nagyon ritka, hogy 20 éven felülieket látok”
– mesélte Yamina.

A hazai fesztiválok házirendje szerint csak a 14 éven aluli személyeknek kötelező a felnőtt kíséret, tehát 14 évesen a gyerekek szabadon bulizhatnak, szülői felügyelet nélkül. Bár fesztiválok területén elhelyezett vendéglátó egységek esetében is az alkoholos ital kiadása 18 éves korhoz kötött, a kiskorúak könnyen kapcsolatba kerülhetnek az alkohol mellett egyéb illegális kábítószerekkel is. A budapesti és más nagyvárosi szórakozóhelyek meghirdetett Facebook eseményeit megnézve megfigyelhető, hogy több rendezvényre már 16 éves kortól lehet jegyet venni. Ugyanakkor természetesen akadnak kifejezetten olyan bulik is, ahol a korhatárt 18 évnél húzzák meg. Bizonyos esetekben a fiatalabbakat ilyenkor megkülönböztetett karszalaggal szokták beengedni, mely a vendéglátók számára jelzi, hogy az adott személy még kiskorú, ezért alkohollal kiszolgálni őt nem lehet. Hasonlóan a fesztiválokhoz, az alkohollal és kábítószerekkel való találkozás, ha nem is első, de másodkézből, azaz egy felnőtt ismerősön vagy akár ismeretlen keresztül könnyen megtörténhet.

Norbert tapasztalatai rendőrként azt mutatták, hogy a kábítószerrel kapcsolatban a munkája során leginkább a 18-19 évesekkel találkozott. Ahogy mesélte, amikor megindul egy büntetőeljárás kábítószer fogyasztás miatt, akkor hirtelen a fiataloknak szükségük van a szüleikre, ekkor jön a felismerés, hogy amit elkövettek az több, mint egy buli. A 18. életévét betöltött személynek jogilag már nincs szüksége szülői felügyeletre egy rendőri eljárás kapcsán, mégis ebben az életkorban még a legtöbben a szülői biztonságra hagyatkoznak a bajban.

A tapasztalataink alapján, amikor fiatalokkal beszélgettünk a felelősségvállalásról és a következményekről, gyakran kiderül, hogy a többség nincs tisztában azzal, hogy jogilag hány éves kortól vonható felelősségre bizonyos tettekért.

A Büntető Törvénykönyv alapján **14. életévét betöltő személy büntethető, de súlyosabb esetekben** (például emberölés, halált okozó testi sértés, rablás) **már 12 éves kortól vállalnunk kell a tetteink következményeit.** Utóbbi esetben rendelkeznie kell a gyermeknek a következmények felismeréséhez szükséges belátással⁷. A legtöbbek fejében a büntethetőség korhatára valahol 16-18 év környékén húzódik meg. A felismerés pedig, hogy a tetteinkért és döntéseinkért csak mi felelhetünk, és minden esetben viselnünk kell a következményekkel járó esetleges büntetést, csak későn jut a fiatalok eszébe, ezért szorulnak a Norbert által is említett szülői támaszra.

„Sokszor a fiatal nincs azzal tisztában, hogyha elkezd verekedni kint az utcán, azzal milyen bűncselekményeket valósít meg, hanem azt gondolják, hogy ez még belefér. Vagy ha elszívnak egy spanglit, akkor ez a fiatalságba még belefér, pedig nem! Ennek van egy komoly büntetőjogi felelőssége is, amivel aztán szembesülnek, amikor megérkezik az idézés a gyanúsított kihallgatásra.” – fogalmazott Norbert.

A törvény nem ismerése senkit nem fog felmenteni a felelősség alól! Ezért azt ajánljuk, hogy mielőtt bármit teszünk, gondoljuk át a pozitív és negatív vonzatait cselekedetünknek, mérlegeljünk. Amennyiben nem áll rendelkezésünkre elég információ, tájékozódjunk hiteles forrásból.

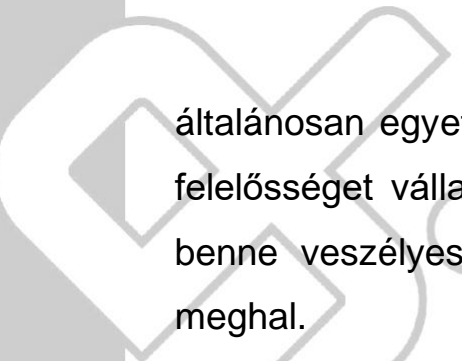
Ártalomcsökkentés:

Az ártalomcsökkentéssel korábban már bővebben is foglalkoztunk, így röviden itt most csak annyit emelünk ki, hogy azokat a beavatkozásokat nevezzük így, amelyek célja a kábítószer fogyasztás okozta egyéni és társadalmi kockázatok mérséklése⁸. A gyakorlatban például ez azt jelenti, hogy egy erre szakosodott személyzet az adott helyszínen fokozott figyelemmel kíséri a bulizókat, és probléma esetén közbe tud avatkozni.

Általában a vízosztással, a különböző vitaminok bevitelével, levegőzéssel és tanácsadással segítik azokat, akik valamilyen szer hatása alatt állnak és ebből kifolyólag fizikai vagy lelki nehézségeket élnek meg. Súlyosabb esetben pedig alap egészségügyi ellátást is tudnak nyújtani. Az ártalomcsökkentés több tényező és szereplő összehangolt munkájától lesz sikeres. Azonban most nem a megfelelő táplálkozás és elegendő vízfogyasztás aspektusából vizsgáljuk.

Az ártalomcsökkentés egyik stratégiájaként szokták említeni a **kábítószer-ellenőrzést**, amely lehetővé teszi a felhasználók számára, hogy ellenőrizzék a tiltott kábítószerek tartalmát és tisztaságát. Elsőre ez a módszer talán aggodalomra adhat okot, hogy így a fiatalok nagyobb kedvet kapnak a drogfogyasztáshoz, de egy ausztrál felmérés szerint⁹ ez segíthetné a fogyasztókat abban, hogy segítséget kérhessenek. Ugyanis ezek a szolgáltatások ártalomcsökkentéssel kombinálva megelőzhetik azt, hogy a szerhasználó ellenőrizetlen anyagokhoz jusson hozzá. Mivel általános problémát jelent az, hogy a különböző kábítószerekbe a szó szoros értelmében bármit belekevernek, ez az emberekre leselkedő kockázatot is fokozza. Naiv dolog lenne azt állítani, hogy egy kíváncsi fiatal bármi meg tud állítani abban, hogy kipróbálja a kábítószert, ha szeretné. Azonban a kutatás szerint ez a módszer segíthet a kellemetlen meglepetések, tragédiák elkerülésében. A 642 megkérdezett arra a kérdésre, hogy a drogellenőrzés eredményei befolyásolnák-e a droghasználati magatartásukat azt válaszolták, hogy **nem vennének be olyan anyagokat, amelyekről kiderült, hogy metamfetamint, ketamint vagy para-metoxi-amfetamint tartalmaznak.**

Persze joggal merül fel a kérdés, hogy ki és hogyan végezhet ilyet. Mennyire lehetünk biztosak a gyors tesztek eredményeiben? Ez a módszer ennek okán több aggályt is szül, nem véletlenül nem terjedt el

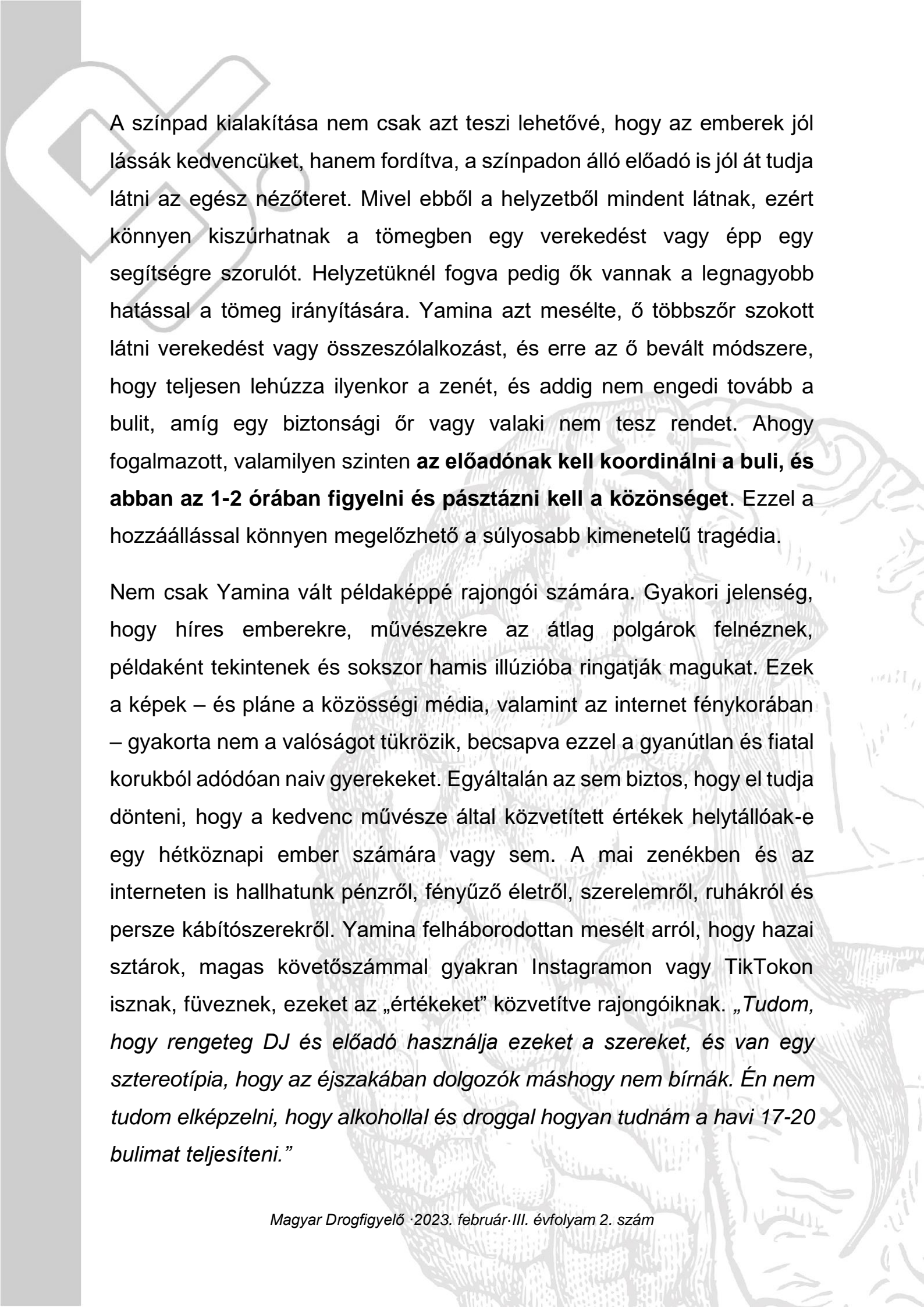
általánosan egyetlen országban sem. Senki nem kívánja ugyanis a jogi felelősséget vállalni, ha esetleg egy tablettára azt mondta, hogy nincs benne veszélyes anyag és végül valaki mégis rosszul lesz, esetleg meghal.

Utópia szintjén tehát jó megoldás lenne az ellenőrzés, ugyanakkor az említett tisztázatlan kérdések miatt kevésbé járható út. Nem beszélve arról, hogy a fő üzenetnek nem annak kellene lennie, hogy ezt vagy azt fogyassz bátrabban, hanem annak, hogy ezek nélkül is élvezheted a fesztivált!

Mikor Yaminának tettünk fel kérdést az ártalomcsökkentésről, akkor ő a biztonsági szolgálat hozzáállását és jelenlétét emelte ki. Azt mesélte, hogy legnagyobb problémának azt érzékeli a dj-pultból, hogy amikor a szórakozóhelyeken valamilyen baj történik, gondolunk itt például verekedésre vagy rosszullétre, akkor elmondása szerint a biztonsági szolgálat nem elég felkészült. Van, hogy hosszú perceket kell várni, amíg valaki rendet nem tesz a verekedők között. Ezen tapasztalat kapcsán érdemes kiemelni a partyszervíz szolgáltatást nyújtó szakemberek jelenlétét, akik a bulizók között sétálgatva segítenek a rosszul lévők ellátásában, ápolásában. Ezen szervezetek sajnos nem találhatóak meg minden rendezvényen, pedig a biztonsági szolgálatot kiegészítve egy sokkal hatékonyabb szolgáltatást tudnának adni a szórakozni vágyók biztonsága érdekében.

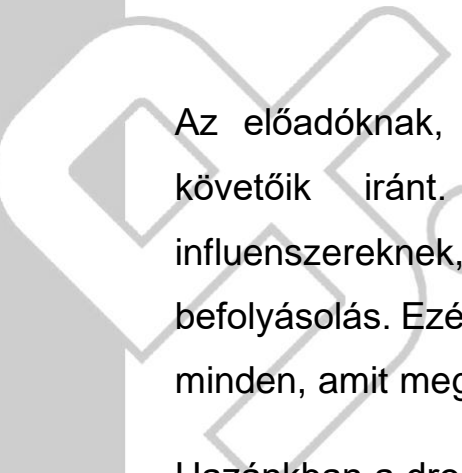
Előadói felelősségvállalás:

Na de mit is tehet maga az előadó onnan a színpadról? Egyáltalán van-e felelőssége a közönsége iránt?

A színpad kialakítása nem csak azt teszi lehetővé, hogy az emberek jól lássák kedvencüket, hanem fordítva, a színpadon álló előadó is jól át tudja látni az egész nézőteret. Mivel ebből a helyzetből mindent látnak, ezért könnyen kiszúrhatnak a tömegben egy verekedést vagy épp egy segítségre szoruló. Helyzetüknél fogva pedig ők vannak a legnagyobb hatással a tömeg irányítására. Yamina azt mesélte, ő többször szokott látni verekedést vagy összeszólalkozást, és erre az ő bevált módszere, hogy teljesen lehúzza ilyenkor a zenét, és addig nem engedi tovább a bulit, amíg egy biztonsági őr vagy valaki nem tesz rendet. Ahogy fogalmazott, valamilyen szinten **az előadónak kell koordinálni a buli, és abban az 1-2 órában figyelni és pásztázni kell a közönséget.** Ezzel a hozzáállással könnyen megelőzhető a súlyosabb kimenetelű tragédia.

Nem csak Yamina vált példaképpé rajongói számára. Gyakori jelenség, hogy híres emberekre, művészekre az átlag polgárok felnéznek, példaként tekintenek és sokszor hamis illúzióba ringatják magukat. Ezek a képek – és pláne a közösségi média, valamint az internet fénykorában – gyakorta nem a valóságot tükrözik, becsapva ezzel a gyanútlan és fiatal korukból adódóan naiv gyerekeket. Egyáltalán az sem biztos, hogy el tudja dönteni, hogy a kedvenc művésze által közvetített értékek helytállóak-e egy hétköznapi ember számára vagy sem. A mai zenékben és az interneten is hallhatunk pénzről, fényűző életről, szerelemről, ruhákról és persze kábítószerekről. Yamina felháborodottan mesélt arról, hogy hazai sztárok, magas követőszámmal gyakran Instagramon vagy TikTokon isznak, füveznek, ezeket az „értékeket” közvetítve rajongóiknak. *„Tudom, hogy rengeteg DJ és előadó használja ezeket a szereket, és van egy sztereotípiá, hogy az éjszakában dolgozók máshogy nem bírnák. Én nem tudom elképzelni, hogy alkohollal és droggal hogyan tudnám a havi 17-20 bulimat teljesíteni.”*

Az előadóknak, mint minden hírességnek igenis felelőssége van a követők iránt. Nem véletlenül hívják őket általánosságban influenszereknek, hisz már magában a szóban is benne van a befolyásolás. Ezért bármit tesznek, bármiről írnak számot, tulajdonképpen minden, amit megmutatnak magukból, nagy hatással bír.

Hazánkban a drog az előadói körökben kifejezetten tabutémának számít. Senki nem beszél arról, hogy ki az, aki használ illegális szereket a fellépésekhez, ki az, aki nem. Így mikor Yaminától azt kérdeztük, ki az vagy kik azok az előadók, akiket maga mellé tudna állítani, hogy együtt kiálljanak a kábítószermentes szórakozásért, nagyon nehezen tudott válaszolni.

Azzal az állásfoglalással, amit Yamina képvisel a szermentes szórakozásról teljes mértékben egyetértünk, Yamina küldetése példaértékű és biztatnánk mindenkit arra, hogy álljanak ki mások is amellett, hogy helyes példát mutassanak a fiataloknak.

Köszönjük vendégeinknek, hogy elfogadták meghívásunkat és megosztották velünk gondolataikat, tapasztalataikat!

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. T. Van Havere, W. Vanderplasschen, J. Lammertyn, E. Broekaert, M Bellis – Substance Abuse Treatment, Prevention, and Policy (2021) <https://substanceabusepolicy.biomedcentral.com/articles/10.1186/1747-597X-6-18> (letöltés ideje: 2023. 02. 23.)
2. National institute on Drug Abuse – Marijuana and hallucinogen use among young adult reached all time-high in 2021 <https://nida.nih.gov/news-events/news-releases/2022/08/marijuana-and-hallucinogen-use-among-young-adults-reached-all-time-high-in-2021> (letöltés dátuma: 2023. 02. 23.)
3. Bozsó D., Gulyás É. – rekreációs kábítószer-használat a fesztiválokon <https://drogkutato.hu/wp-content/uploads/2022/08/kabitoszer-fesztivalokon.pdf> (letöltés dátuma: 2023. 02. 24.)
4. J. J. Palamar, C. Rutherford, K. M. Keyes – Summar as a Risk Factor for Drug Initiation <https://link.springer.com/article/10.1007/s11606-019-05176-3> (letöltés dátuma: 2023. 02. 24.)
5. K. Feltmann, T. H. Elgán, A. K. Strandberg, P. Kvillemo, N. Jayaram-Lindström, M. Grabski, J. Waldron, T. Freeman, H. V. Curran, J. Gripenber – Illicit Drug Use and Associated Problems in the Nightlife Scene: A Potential Setting for Prevention <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8125188/> (letöltés dátuma: 2023. 02. 24.)
6. Index.hu – Miért nem drágulnak a drogok? https://index.hu/gazdasag/2019/06/19/miert_kerul_ugyanannyiba_a_drog_kabitoszer_inflacio_dragulas_kockazat/ (letöltés dátuma: 2023. 02. 25.)